

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 16 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

O Zgodovinskem društvu za Spodnji Štajer.

Da je to društvo, ki šteje sedaj dve leti, prepotrebno, to se ne da prerekati. Saj mora narod, če hoče živeti, sebe pred vsem poznati. Slovenci pa nismo tako srečni, da bi nam v to svrhu bilo le treba zgodovinsko knjigo odpreti, češ, v njej najdemo naslikano svoje življenje; mi si moramo svojo zgodovino šele pisati. S tem ne preziramo Kosovega velezaslužnega dela, ki je jelo izhajati in spreminjalo našo dosedanjo vročo željo po svoji povestnici v upravičeno nado, da tako knjigo vendar enkrat dobimo v roke; nikakor ne, toda Kosovo delo bode podalo le ogrodje, ki se ima še opremiti z nebrojem podrobnosti. Ta oprema pa je ravno tako potrebna, kakor ogrodje samo; okostnica brez krvi, mišic, živcev in žilic tudi še ni celo telo. V tem smislu se je torej ustanovilo omenjeno Zgodovinsko društvo, ki si je postavilo posebno nalogo, poiskati zgodovinskih podrobnosti, tičočih se Slovenskega Štajerja. Poleg tega pa boče tudi natanko opazovati ter zabeleževati, kako naše ljudstvo baš zdaj živi.

V dosego tega lepega namena išče Zgodovinsko društvo ostankov naših pradedov pod zemljo kakor na njej; ono torej izkopava kamene z napisi in drugimi znamenji, orodja, posode in okraske, odpira prastare grobove, razkriva ceste in osnove celih sel kakor posameznih hiš, stika po podstrešjih in arhivih za starimi listinami in pismi, pozvedava, kaj si ljudstvo o tem in onem pripoveduje že dolgo časa, proučava vse to, kar nabere, ter poskuša, išoč medsebojnih zvez teh posameznosti, sestaviti te-le v celotna poročila o tej in oni strani našega nekdanjega življenja. Ozirajoč se na sedajnost pa opazuje ljudstvo na domu in v javnosti, pri delu in počitku, v veselju in žalosti, v običajih in nošah, skratka v vsem njegovem življenju. Kar se dožene, se mora vestno zabeleževati v knjigo, ki je

pristopna vsakemu delavcu na tem polju, da vsak delo svojih sotrudnikov pozna, da vsak ve, kje mu je začetni in kje nadaljevati, pa tudi, da se sleherni lahko bolje izobražuje za delo. Tako knjigo izdaja Zgodovinsko društvo v obliki časopisa, kojega sta doslej izšla že dva letnika, ki sta po enoglasni s dbi učenjakov drugih narodov društvu v čast. Zraven tega je društvo poleg manjših zgodovinskih knjižic doslej izdalo navod, kako je sestavljati krajevne kronike, to je, kako zabeleževati zgodovinske vesti posameznih krajev, in namerava v najbližjem času objaviti še Navod, kako je ravnati pri izkopavanju starin, in kako je nabirati narodopisno blago. Društvu pa je tudi skrbeti, da si izkopine ohrani; kajti pomen vsake take reči se še le pojasni po drugih rečeh, včasih po že najdenih, mnogokrat in največkrat pa po takih, ki se še iščejo in po velikem trudu končno najdejo. Te stvari se morajo radi tega skrbno shranjevati, da se obvarujejo razpada, pa tudi da se ne poizgubijo. Njih zbirka se imenuje „muzej“.

Vseto, kar smo navedli: izkopavanje, preiskovanje, tiskanje knjig in knjižic, muzej in še drugo pa stane denar; tuintam se sicer dobi kaj zastoj, večinoma pa ne; dandanes pač vsak išče krajcar, kjer ga le more najti. Zato se res ne moremo načuditi, kako je Zgodovinsko društvo pri svojih pičlih prispevkih moglo storiti toliko, kolikor je. Da dopolnimo njegovo dosedanje delovanje, še omenimo, da je doslej pridobilo izkopin in drugih starin že za majhen muzej, ki bi ga rado otvorilo v mariborskem „Narodnem domu“.

Te vrstice imajo namen, rojake naše, ki so delovanje našega velepomembnega in vrliga društva doslej gledali le od daleč, probuditi ter vneti za dobro stvar. Ni ga človeka na naši slovenski zemlji, ki bi društvu ne mogel koristiti, bodisi tako ali tako. Ta mu kako starino podari, oni mu jo odstopi za mal denar, ta mu dovoli na svojem zemljišču kopati, drug mu enega ali dva dni koplje zastoj; ali kdor tega ne more ali noče, vsaj lahko društvu po dopisnici (Naslov: Zgodovinsko društvo v Mariboru)

nazuani, da se je to ali ono našlo, oziroma da se tu ali tam shranjuje kaka starina, in kdor se kaki reči, ki jo ima, nikakor noče odpovedati, lahko vsaj proti pismenemu jamstvu lastninske pravice društvu dovoli, da tale dotično stvar postavi v muzej.

Ker se pa z denarjem samim dandanes da opraviti vse, se društvo najbolje podpira z denarnimi prispevki, in to bodisi z darovi, bodisi z udnino (5 K na leto), za katero društvo dopušlja svoj časopis. Da bi se v tem le oziru moglo storiti še mnogo, kaže naslednji pregled udov v zadnjem letu, ki smo je razpredelili v stanove, da jasneje vidimo to, kar še manjka. Vseh udov je bilo 300: od teh duhovnikov 187, profesorjev 28, odvetnikov in notarjev 20, uradnikov 16, Posojilnic 12, zdravnikov 8, učiteljev 7, društev 6, zasebnikov in dijakov po 4, šol 3, trgovcev 2, častnikov, farmacevtov in obrtnikov pa 1.

Politični ogled.

Zasedanje državnega zbora se prične zopet dne 27. t. m. Vsled novega položaja na Ogrskem se bo tudi vnapred za bodoče zasedanje avstrijskega državnega zbora precej spremenil. Predvsem se bo obrtni krogi, da se obrtna postava ne reši pravočasno. Spremembe n. stanejo zategadelj, ker bo v prvi povelikonočni seji vlada podala izjavo o ogrskem vprašanju, o čemer se bo potem pričela razprava. Vendar se v vladnih krogih pričakuje, da se drugo branje o obrtnih postavah dožene še v mesecu maju, nakar bo vlada skrbela, da sprejme zakon gosposka zbornica nespremenjenega. Zgodi se to le tedaj, če ne bo poslanska zbornica na načrtu kaj znatnega spreminjala. Poljaki hočejo, da bi se obenem z obrtnim zakonom dogajal tudi zakon proti pijančevanju; temu pa se upirajo nemški poslanci. Ako se bodo delale obrtnemu zakonu ovire, namerava ga obrtni odsek spraviti v razpravo potom nujnega predloga. Po Veliki noči se vrši novo zborovanje klubovih načelnikov, ki sprejme baje sledeči dnevni

LISTEK.

Murnov France.

(Vaška slika. Spisal Števo E.)

Skoro v vsaki vasi je človek, ki radi svojih čudnih lastnosti in posebnih nazorov obrača nase pozornost sosedov. Tudi Murnov France je bil eden izmed teh.

No, France ni bil prav tak, da bi se moglo reči o njem, da mu kaj manjka v glavi, ne, on je bil jako prebrisan — po svoje sicer — in zato so trdile vaške Urše, da mu malo manjka. Ne, neumen pa France ni bil; saj je prav radi njegove prebrisanosti zaslovelo njegovo ime po naši vasi. Imel je France to hvalevredno lastnost, da je znal razposajeno mladino „v strah prijati“. Pravico do fantovskega življenja si je obdržal France tudi potem, ko mu je Bog po dolgem moledovanju naklonil zvesto in pridno ženko Marušo. Če se je France kake nedelje popoldan malo „star“ zibal ponosno po vasi, in je bila vaška „mladina“ pod staro tepko preveč glasna, in če se je raznesel glas: „France Murnov gre“, tedaj se je mladež plašno razkropila po vasi; saj je imela dovolj skušnje, da s Francetom ni varno češenj zobati. To pa je bil tudi važen vzrok, da ga je mladina ob vsaki priliki po strani gledala in iskala prilike se nad njim maščevati. Tako mu je že večkrat ta ali oni skušal kaj napraviti, a ker je vselej potem skušil železno pest krepke Francetove roke, jim je s časoma tudi ta šport minul in ostalo jim

golo sovraštvo do Franceta. No France se ni menil za take čenče; da so ga gospodarji le radi imeli in gospodinje, pa je bil srecen. A gospodinje si je že znal pridobiti na svojo stran, ker jim je rad razložil, kako naj izbirajo piskre in skleda na semnjih, da ne bodo ogoljufane; on kot strokovnjak v tej stroki jim je vselej prav svetoval. In zato se je vedno kaj mastnega grelo v peči, kadar je prišel kot težak kopat v vinograd ali pa mlatit. Gospodarji so ga pa zato radi imeli, ker je pridno delal in ni silil v mesto in tovarne, da še celo kaka je včasih priletela iz njegovih ust na račun onih, ki prezirajo kmečko delo.

Tako je živel Murnov France, ne sicer imenitno, vendar zadovoljno. Maruša je doma pridno gospodinjala: ej, da bi vi vedeli, kako skušena je bila Maruša v domačiji! Sestra njegova Mina pa tudi ni bila, da bi dejal, zlobno ženišče, saj je imela ono leto kar dva ženina. No, pa se je vendar nekako razdrlo; eden jo baje ni hotel, drugega pa ona ni marala in tako je za enkrat stvar zapala. „Lej, kaj bi se tako gnala za to možitev“, dejal je modro France; „saj je še čas, če ne bo danes, bo pa jutri. Le potrpi Mina, saj pri meni ti ne bo krivice“ in tako je bilo. Otrok France ni imel. Njemu sovražna mladina je trdila, da je to Bog iz previdnosti storil, ker bi tudi otroci ne bili nič boljši kot je on. France pa se je udal v voljo božjo.

Ko se je včasih vračal sam od mlative in mu je pridna gospodinja zavezala v culo velik kos pogache in potice, premišljeval je takole med potom, kako bi bilo, če bi Bog človeka brez želodeca postavil na

ta svet, da bi živel, a bi mu ne bilo treba jesti trikrat ali vsaj dvakrat na dan. In prišel je tedaj bistromni France do zaključka, da bi tako življenje bilo za krščenega človeka popolnoma neprijetno.

Pa je prav, da je vstal France kot kritik v tej važni zadevi, kajti mož je že nekaj časa sem slovel po vsej naši dolini po svojem zdravem in obilnem želodcu. In to slavo je France po pravici tudi zaslužil. Če je sedel pri obedu in se pred njim kadila polna skeda zabeljenih žgancev, tedaj se je čutil France srečnega — tedaj je prvi prijel za žlico in jo zadnji položil na mizo. No, vaščani pa so veseli, da si more France s težkim delom zaslužiti to, kar s slastjo poje in zato so mu radi privoščili tako veselje. Po letu mu je čisto dobro šlo — vsaj tako je trdil — a po zimi, tedaj, ko je belil sneg hribe in doline, tedaj se je tudi Francetu nagubančilo lice. Sedel je doma na zapečku in tožil svoji Maruši o slabih časih — pa pajek mu je predel po črevah. A v teh temnih dneh se mu je kot rešilna zvezda bliščalo upanje, da bo kmalu prišla zelena pomlad, za njo poletje in — mlatev. In ko so začeli beli zvončki poganjati doli za reko, tedaj se je Francetu popolnoma zjasnil obraz.

S prvim pomladanskim dnevom se prične pri nas delo v vinogradih in pri tem je Murnov France vselej igral veliko ulogo. Pred vsem je jako mučno delo kopanje v vinogradih. Da, ti reveži, ti kopači pač dobro čutijo, da si mora človek v potu svojega obraza služiti kruba. France je vsako leto koparil od hiše do hiše in — dobro živel. Kaj je bil njemu

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo.